

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильзэм
Гъэтхалэм
Къыщегъэжъагъэу къыдэкъы

№ 182 (21671)

2018-рэ ильз

Гъубдж

Чъэпьюогъум и 16

ОСЭ Гъэнэфагъэ ииэп

Къыхэтутыгъэхэр ыкъи
нэмикл къэбэрхэр
тисайт ижүүлтээтийн

WWW.ADYGOVOICE.RU

Адыгэ макъ

Голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Япо зэхэлъэу зэдэлэжъэштых

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Къумпыл Мурат республикэм ипрокурорэу агъэнэфэгъэ Игорь Шевченкэм тыгъуасэ юфшэгъу зэлуклэгъу дырилагъ.

Шъолъырым игъэцэккю хэбзэ къулыкъухэмэ прокуратурэмэ юф зэрээдашшэштым, язэпхыныгъэ агъэлтэнэмкэ анахъэу анаэ зытырагъэтышт лъэнэкохэм, социалнэ юфыгъохэм язэшохын, ашкэ шшъерэлъэу къеуцуухэрэм, нэмиклхеми ахэр атегушынагъэх.

Юфхъабзэм хэлэжъагъэх Адыгэим и Премьер-министрэу Александр Наролинимрэ АР-м и Лышъхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипащэу Тхъакуущынэ Муратрэ.

АР-м и Лышъхъэ зэлуклэгъум пэублэ псальэ къышшигъизэ, зисэнххат хэшшикыншхо фызиэ къулыкъушшэхэм республикэм ипрокуратурэ непэ юф зэрэшшээрэр, къэгэлэгъон дэгъухэр зэрэлхэр хигъэунэфыкыгъ.

— Гумэклыгъо зиэ цыиф-

хэр прокуратурэм къеуалэх, ахэм ялофыгъохэр зэхэфыгъэнхэр, яфитынгъэхэр къэухумэгъэнхэр мыш дэжым шшъерэль шхъаэу щыт. Республиком игъэцэккю хэбзэ къулыкъухэмэ прокуратурэмэ яло зэхэлъэу зэрээдэлажъэхэрэм бэктэ ельтигъ цыифхэм щылэклэ-псэу-къя яэштигъ зыфэдэр, — кыгуагъ Къумпыл Мурат.

Адыгэим хэхъоныгъэхэр ышынхэм, цыифхэм яфитынгъэхэр къэухумэгъэнхэм, лэпийэгъу афэхъугъэнэм ишынпээу зэрэпилыштыр, шшъерэлъхэр гъэцэлэгъэнхэмкэ республикэм ипащхэм зэгүрионыгъ адрилэу адэлэжье-нэм зэрэфэхъазырыр Игорь Шевченкэм кыгуагъ.

ТХЪАРКЬОХЬО

Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Искусствэм ицыф цэрыгъохэр

ИшIушIагъэ къетэжьы

Урысыем, Адыгэим, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэцэ-Щэрджэсэм янароднэ артистэу, композиторэу Дмитрий Шостакович ыцлэкэ агъэнэфэгъэ шуухафтыныр кызыфагъэшшошагъэу, Теуцожь районымрэ Джэджэхъаблэрэ яцыф гъэшагъэу Нэхэе Аслъан ыныбжь ильз 75-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ зэхахьэ икъоджэ гупсэ щыкъуагъ.

Укъызшхъугъэ къуджэм ушагъэлэпэнэыр, щитхуцэш шхъаэу хэбзэ шапхъэкэ агъэнэфагъэр къыщыпфагъэшшошнэир зымыусэ щылэп. Нэхэе Аслъан ишылэнэгъэ гъогу ехыилээзэхахъэр Джэджэхъаблэ культурэм и Унэу дэтым чъэпьюогъум и 14-м щылагъ.

Мыекуапэ икъыгъэхэр Улапэ, Блащэпсынэ, Хыакурынэхъаблэ, Пэнэхэс, Джыракъье, нэмикл къуджэхэм къащыхъугъэх. Джэджэхъаблэ щызэу-клагъэхэм тахапльшэш, тэгушшо. Теуцожь, Крас-

ногвардейскэ, Тэхъутэмьи къое районхэм, Адыгэ-къалэ, нэмиклхэм къарыкыгъэхэр щытэлъэгъух.

Цыифхэр зэфэнэгушшо. Нэхэе Аслъан иубилей фэгъэхьыгъэ зэхахъэр къош республикэм, Краснодар ашыкъуагъэх. Апэрэ пчыхъэзэхахъэр Красногвардейскэ щызэхашагъ.

Красногвардейскэ районым иадминистрации ипащэу Осмэн Альберт Джэджэхъаблэ къызэрэшиуагъэу, районым лъэпкэ зэфэшхъафхэр щысэух. Юбилей зэхахъэр шүкъи агу къэки-

жы, «Испъамыем» джыри къежэх.

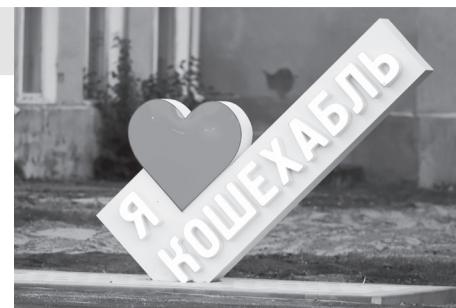
Къыфэгушшагъэх

Джэджэхъаблэ культурэм и Унэу дэтым щыкъогъэ зэхахъэр шшэжым, искусстве лъагэм япхыгъэу щыт. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо улчээгъэгъо Тхъакуущынэ Аслъан республикэм и Лышъхъэу Къумпыл Мурат ыцлэкэ юбилей зэлуклэгъум хэлажъэхэрэм, юбилиярим къафэгушуагъ.

(Икъэх я 3-рэ н. ит.)

Ко ѿхаблэ ыныбжь ильэси 150-рэ хъугъэ

ЗЭКЬОТЫХ, ЗЭГУРЫЛОНЫГЬЭ АХЭЛЬ

Къуаджэу Кощхаблэ ыныбжь ильэси 150-рэ зэрэхь угъэм фэгъэхьыгъэ мэфэкл зэхэхь эшхо чьэптиогъум и 13-м шылагь. Кощхаблэхэм къафэгушонхэу хъаклэхэр бэу мэфэкл тофтхабзэм къеклолагъэх.

Адыгэ Республика́м и Лы-
шхъэу Къумпъыл Мурат мэфэк
зэхахъэм игуапэу хэлэжьаг.
Аш игъусагъэх АР-м и Къэра-
лыгъо Совет — Хасэм и Тхъа-
матэ игуадзэу йашэ Мыхъамэт,
Адыгеймкэ УФ-м и Къэра-
лыгъо Думэ идепутатэу Хъа-
сэнэкъо Мурат, генерал-лейте-
нантэу Быжь Айтэч, Адыгэ
Республикэм ыкли Пышээ шьол-
льыр ашыгсэурэ быслымэн-
хэм ямуфтиеу Къэрдэнэ Ас-
кэрбый, АР-м иминистрэхэм я
Кабинет хэтхэр, Парламентым
идепутатхэр, общественнэ объ-
единениехэм ялъыклохэр.

МэфэкI Йохтхабзэр рамыг
гъажьээ, Ленинным ыцэ зыхын-
гээрайхэгээр Күмпүл Мурат
зэригчэлтэйгүй. Мыш дэжым
Коцхъэблэ район админист-
рацием ишащэу Хамырзэ За-
урээ къоджэ псэуплэм ишащэу
Борсэ Хъазрэтээ Лышхъэм
ынаа къуаджэм къизэрэтыри-
гъэтэирэм фэшI зэрэфэрэзэхэр
ралуагь.

Шыгуу къэдгъэкъыжын район гупчэ паркыр зэтегъэпсыхъэгъэнымкэ Республике бюджеттэм шыщ ахъщэу сомэ миллиони 6-м ехъу Кошхаблэ къызэрэфатупчиыгъэр. Ащ ишүаугъэкэ къуаджэм июбилей ехъулэу цыфхэм якluаптэ хъугъэ гупчэ паркыр къэмышшэжыныэу зэтырагъэпсыхъяжыгь: фонтан зыдэт зыгъэлсээ

жынын. Фонтан зындыктын жынынтындағы пілар ағъепсыгып, тұсынып ішкөр, остығып жыныптындағы піккөүхер дағыуцуагъялдар. Плиткәр, бордюрхер дағындағы пілар, көзбеттегі ағъекілдер. Джащ фәзду машина уңуптегінде ағъепсыгып, пынгы тамыртегінде ағъекілдер. Іоғашшындағы пілар дағындағы пілар, янындағы пілар дағындағы пілар.

хәми мыр шүхъафтын шағын зәрафәхъуғъэр ашт къыхигъэшыгъ, тапәкін яғъәхъағъәхәм ахайғъөнән къафельвагъ.

— Неп Кошхаблэ тепльэ дахэ илэ хүугээ. Урамхэм, гьогухэм язытэл хэвшыкэу зэхъокых. А пстэуми цыфхэм ялахышо хэль, яунэ, яурам, якъоджэ гупсэ къацыххүхэрэмкэ пшъэдэкыжь зэрахьырээр зэхашыкы. Районым ищылэкэ-псэукэ нахышу хууным кьоджэдэсхэр чанэу хэлажьех. Тызэгүсэу, ткяучэ зэхэльзу юф зызэдатшлэкэ, гъэхъэгъэшүхэм тафэкшт, псэуплэхэм ыкы республикэм зэрэпсау хэхъонигэ ашыщт, — Къыхи-Дашыгь Кумыыл Мурат

Кошхаблэ дашынхъэр мэштүмийн Пышнхъэр еблэгэгэй. Къоджэ гуччэй къирашынхъэрэ мэштүрэй мыльку зиэхэм, Адыгейим ыкли Пышнэ шьольтыр ашыпсэурэ бысльымэнхэм я Диндэлэжжап! я лэпэйлэгүүкэ аягээпсы. Муфтииу Къэрдэнэ Аскэрбий къиззериуагъэмкээ, къуаджэм дэт мэштүрэй цыклы, аш бэ чайфэрэп. Клэу агъэспирэ мэштүрэй метрэ 30-м нэс ильэгэгээшт, нэбгырэ мин фэдиз чайфэрэшт. Мы уахтэм ехүүлэу лякъор агъэчыгы, зэргээнэфагъэмкээ, чырбыц фыжын хэшлэхэд 2020-рэ ильэсүм нэс аухышт.

Күмпіл Мурат мыр иғью афильәгъугъ ықғи рахъыжъеттә һофымкә адырыгъештагъ. Кыяткәләхъуэрә ләүжхәм ар щысәтхыпәшшү зерафхъуштыр иңхъэ тельеу қыбыагъ. Къудажәм щыпсәурә ңыф чанхәм, динләжъхәм ықғи общественнә һофыштәхәм адәгүщүззә, кыткәләхъуэрә ләүжхәм яхъеттә, кызыщыхъуғә ҹыппәр шү альеттә, гушхъәбанингъә яләу

пүгъэнхэм, шыугъэ зыпыль
лофхэм ныбжыкылэхэр кынф-
щэгъэнхэм аналэ тырагъэтынэу
къяджагь.

Гур кындаштырылгандах дахээ зийн хувьгээ гупчэ паркын шыжжытогыг, творческэ кол-лективхэм мэфэкыр къягъэбайгъ. Мэфэ реным мыш юфтыхъэбзэ зэфэшхъяфхэр щыкъягъэх. Кошхъэблэ къоджэ псэүпээр күншакло фэхъуи мэфэкыим фэгъэхьыгъэу сабыибэ зэрыс унагъохэм адэжь еблэгъягъэх, шүхъяфтынхэр афашыгъэх. Джаш фэдээр Кошхъаблэ и Мафа фагъахынгъац шуну күп

и Мафэ фэгъэхыгъэу шыу күп урам шъхбаэмрыкыагь. Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэ Лъэпкь театрэм спектаклэ кыыгъэльэгъуагь. Пчэдышжым къыштэгъэжьагъэу кіләлэцыкly аттракционым юф ышлагь. Футболымкіэ ыкы спорт лъэпкь зэфэшхъяфхэмкіэ зэнэкъокъухэр рагъэкюкыгъэх. Кощхэблэ ипподромым шыгъачьэ щыкыагь.

Ленинным ыңғылчылардың күнүнде. Баланың төртіншінші жаңынан оның мемлекеттік жағдайынан көрсету үшін көмек көрсетті. Аның атындағы мемлекеттік музейде оның мемлекеттік жағдайынан көрсету үшін көмек көрсетті.

Квашуа! В.
Нэүжым АР-м и Лышъхъэу
Къумпыл Мурат шуфэс гущы-

ІэкІэ къоджэдэсхэм закъыфи-
гъэзагъ.

— Кощхъаблэ ыныбжъ ильэси 150-рэ зэрэхъугъэр къоджэдэсхэмкээ зэрэмэфэкы шхом сицыхъэ тель. Кощхъаблэхэр сыйдигъуи зэкъотыхъ эзгурьыногъэ ахэль, ячыгу, якъуаджэ шуульзэгъуны гъэу фырыяэм ахэр зэфещэхъ Лъэныкъо зэфашхъафхэмкээ мыш лэжээкло пэрытхэр щэпсэух. Республиктэм хэхь ныгъэхэр ышынхэм кощхъаблэхэм ялахышу хашыхъээззлэужхэр кырэзкло, — Къы-
лыаг, Күумпэц Мурат,

Кошхъаблэ цыиф ціэрьІохэр мымакІэу къызэрдәкІыгъэхэр Лышьхъэм къыхигъышыг ыккі ахэм ацІехэр кырыуагъех Къоджәдесхэр зерыгушкохэрә цыиф гъешуагъэхэм, шъхъекла фә зыфашыхъэрәм ащищык пышнәо ціэрьІоу Хыагъеудж Мыхъамет, адыгэ литератүрәм түлесе шыңанташт с тукъакынан

льапсэ щызыдзыгъэ тхэклошхуу, Клэрэшэ Тембот, генерал-лейтенантхэу Быжь Айтэчрэ Генадий Коваленкэмэрэ, атлетикэ онтэгүүмкэ апэрэ адыгэ олимпийскэ чемпионнэу Чыржын Мухъарбый ыкыи ащ итренерэу Дээгъацтэ Хъаджэбый, филологии шэныгъэхэмкэ докторэу Клэрэшэ Зайнаб, композитор цэрийохэу Тыкъо Къэплжан Андэрэкъо зэшхэу Чеславрэ Вячеславрэ, зэлъашэрэ аристистхэу Зыхъэ Заур, Клурашын

Аскэрбый, Курашын Фатимэ, нэмүкхэри.

Нэүжым зиоффшэнкэ нахь къахэшыгъэхэм ыкын къудажэм ыцлэ дахэкіе рязыгъялохэрэм АР-м итын лъаплэхэр Лышхъэм афигъэшьшагъэх. Ахэр адигабзэмрэ литературамрэкіе къэллэгъаджэу Дзагъо Мусльимэт, Кошхъэблэ сымэджещым неврологиемкіе иотделение ипащэу Унэрекъо Мурат, унээ мэкъумэш хъызмэтшаплэм ипащэу Зыхъэ Зараб. Аш нэмыйкіеу АР-м и Лышхъэ ирэззеныйгъэ тхильхэр аритыжыгъэх Лида Свинуховам, Наталья Давидок, Борсэ Хъазрэт, Къунэ Светланэ, Тамара Басивинам.

Мара Васильевнам.
Кошхъэблэ районным иадминистрацие ипащэу Хъамырзэ Заур чылэм ынаэ къызэрэтыригъетырэм, Іэптыягъу къазерафхъурэм фэшү къоджэдэсхэм ацлэкэ Лышхъэем «тхъаугъэпсэу» къыриуагь.

Икъоджэгъухэм къафэгу-шуагъ генерал-лейтенантэу Быжь Айтэчи.

МэфэкI йофтхъабзэм хэлэ-жьагъэх Адыгэ Республикаэм ыкIи Къэбэртэе-Бэлькъарым яартист цэрылохэр. Концерт ужым мэшьюстхъор ошьогум дафыягъ, адыгэ джэгушхокIэ мэфэкIыр аухыгь.

КИАРЭ Фатим.

КИАРС Фатим.
Сурэт□□р А. Гусевым тыри-
хыгъ□□.

ИшЦушIагъэ къетжы

(Икъех.)

— Нэхэе Аслъан щытхуцлэй илэр бэ, зэлпашлэр композитор, ар гений, — къыуагъ Тхаклынэ Аслъан.

Акъылышко хэлзэу А. Нэхайир мэусэ. Ипроизведениехэр Урысыем, йэкыб къэралыгъохэм ашчэух. Адыгэ музыкальнэ искуствэр «Ислъамыем» лъагэу ўштыгъ, дунэе культурэм шарагъашлэ. Урысыем и Правительствэ ипремие «Ислъамыем» къыфагъашьошагъ.

Исэнхьат феджи, Адыгейим иапэрэ профессиональнэ композитор хуугъэ Нэхэе Аслъан Адыгэ Республиком и Къэралыгъо орэдйо-къэшьох ансамблэу «Ислъамыем» ихудожественнэ пащ.

ЫЦІЭ фаусыщт

Теуцожь районым иадминистрации ипащэу Хъачмамыкъо Азэмэт изэфхэхсыжхэм къащыхигъашыгъ Нэхэе Аслъан цыф цэргио зэрэштияр. Культурэм и Унэу Джэджэхъаблэ дэтыр бэмышлэу зэтырагъэпсыхважыгъ. Районым иадминистрациерэ Теуцожь районым инароднэ депутатхэм я Советре пешорыгъашьошагъ юфым тегушигъашлэх. А. Нэхайим ыціэ культурэм и Унэу къуаджэм дэтым фаусынэу унашьо зэдашыгъ. Хэбзэ шапхъэхэм атетэу ар агъэпсышт.

А. Хъачмамыкъом а къэбарыр зэхахъэм къызыщелом, залым чэсхэр композиторым зэрэфгушшохэрэр къыхагъэштээ зэпамыгъэу югуу тэуагъэх.

Теуцожь районым инароднэ депутатхэм я Совет итхаматэу Пчыхъалыкъо Аюбэ иеплъикъэхэр тшлгъашшэгъоныгъэх. Аш зэрэхигъэунэфыкыгъэу, Адыгэ Республиком ищтыху Урысыем, йэкыб къэралыгъохэм лъагэу ашцыыгъашыгъэрэм культурэр, спортыгъашых. Аюбэ «Ислъамыем» иконцертэу республикэ шыклохэрэм бэрэ яплы. Тиартихэм ялпэлэсэнэгъэ зэрэхагъахъорэм рэгушхо.

Джэджэхъаблэ псэуплэим ипащэу Уджыху Алый район тхьаматэм къыуагъэм пытшагъэу лъэпкъ искуствэм хэхъоныгъэхэр фэзышыре Нэхэе Аслъан къыштыхъугъ.

Къыбдеджагъэм, зы партым

къыщыбдэссыгъэм игукъэкыжьхэм уядэуныр гуапэ. Мыгу Гъэзэуат спортым пытшагъэу ўштыгъ, динлэжь. Нэхэе Аслъан зэрэдеджагъэм имызакъо, щытшынэ Аслъан.

— Нэхэе Аслъан игупшихэм къэмкэ, къэм зэрэлыхъуэрэм къытшагъэу ўштыгъ, — къыуагъ Мыгу Гъэзэуат.

Динлэжьэу Хъут Хъызыр гүшүйэр залехым, къуаджэм ша-пугъэр лъэпкъым ицыиф цэргио зэрэхуулагъэм ехылтагъэу къыуагъэхэр щытшагъэхэр къытшагъэхэр.

Адыгэ шьошэ дахэр ўштыгъ пшъашшэжъье цыклоу Нэхэе Анэтэ къэгъагъ йэрамыр ўштыгъэу пчэгум къихы, адыгабзэкъэ А. Нэхайим йупкэу къыфагушуагъ. Пшъашшэжъье Нэхэе зэшхэм яунагъо щапу, ансамблэм хэтэу къэшьо, саэр ўштыгъэу зэхахъэхэм зэрэхэлажьэрэм гүшүагъо хегуутэ, «5»-кэ еджэ. Анэтэ иадыгабзи, изеклуаки зэхахъэм хэлажьэрэм агъашшэгъуагъ, йэгу фытеохээ итатэ фагъэгушуагъ. «Аш фэдэ ныбжыкъицхэр уилэмэ, неущрэ мафэр нахьышу

Лынэпэ Ибрахимэ юбилярым къызэрэфгушуагъэри, игушийэ щэриохэри гум ри-хыгъэх.

Адыгэ Республиком культурамкэ иминистрэу ильес зэфэшхъафхэм ўштыгъэхэу Чэмшю Гъазый, Къулэ Мыхьамэт, джыре уахьтэ а йенатшем «Бзынкъо заом» техыгъэ апэрэ

Концертыр

Уджыху Русльян, Нэгъой Азэ, Мэшбэшэ Сайдэ, нэмыкхэм къыхадзэгъэ произведениехэр залым щызэхэтхыгъэх, орэдийохэр къадежыуагъэх.

Темыр Кавказым, Къыблэм яансамблэхэм «Ислъамыер» къазрахэшьиэрэр орэдымрэ къашомрэ зэгъусэхэу, репертуарын зими фэмыдэу зэригээпсы-

зэрэхууцтим тицыхъэ тель» къыуагъ та��ыбкэ щыс хъульфыгъэхэм ашыщ.

Юофшланэу «Синдица-АГРО-м» ипащэу, зэхэшакъохэм ахэтэу

хэлэжьагъэх. Ахэр культурэм шыкъэ щашэх, цыф маклэп гүшүйэгъу къафэхуугъэри. Нэхэе Аслъан зыцэ къетуагъэхэм зэрафэрэзэр къыуагъ.

адыгэ оперэу Нэхэе Аслъан ўтсыгъэм щыщ пычыгъохэр артистхэм къырагъуагъэх. Дирижерыр Стлашыу Къэпльян.

Къуаджэм дэсхэм классикэм хэхэгъэ произведением осешу фашыгъ, композиторым «Тхъаугъэпсэу» рајохыгъ. Урысыем и Правительствэ ипремие къызфагъашьошагъэу, хэгъэгү ыкы дунэе фестиваль-зэнэхъохэм ўтхууцлэхэр къащыдэзыхыгъэ ансамблэу «Ислъамыем» иартистхэм оперэр къауагъ, къэшьуагъэх.

Лъэпкъ фольклорым къыхыхыз «Ислъамыем» пae А. Нэхайим зэригээфэгэе орэдышшохэр пчыхъэзэхахъэм ўшынчыгъэх.

Урысыем изаслуженнэ артистхэм, Адыгейим инароднэ артистхэм Хъокло Сусанэ зэрицгээ концертным ижыре адыгэ орэдхэу А. Нэхайим ансамблэм пae зэригэфагъэхэр ўшыгъэх. Хъокло Сусанэ, Къумыкъу Шамсудинэ,

ары. Къашьюу «Ислъамыер» Адыгэ Республиком изаслуженнэ артистхэм Лъэустэнджэл Рузанэрэ Пшызэ изаслуженнэ артистхэм Сихъу Русльянэ къырагъэшьгъ.

Адыгейим инароднэ артистхэм Лъэцэр Светланэ, Мышэ Андзаэр, нэмыкхэм ялпэлэсэнэгъэ европэ культурэм дештэх, ўтхуу афэтэо.

Пчыхъэзэхахъэм изэфхэсыжь Тхъаклынэ Аслъан ўтхууэфыкыгъ лъэпкъ искуствэм хэхъоныгъэ ўшынчыгъэхэр къащыдэзыхыгъэ ансамблэу «Ислъамыем» яоофшланэу осэ ин зериээр. Аслъан ўтхууэфагъуагъэхэм, зэхахъэм хэлэжьагъэхэм «Тхъашуугъэпсэу» къарилжьыгъ. Адыгэ Республиком икомпозиторхэм я Союз итхаматзу Къэгъэзэжь Байзэт ўтхууэфагъуагъэ, Нэхэе Аслъан цыф цэргиу, аш ишушлагъэ Адыгэ Республиком ўтхууэфагъуагъ.

Опсэу, Аслъан! Тхъэм насышьо уеш!

ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Сурэтхэр зэхахъэм къыщытхыгъэх.

Дунэе фестивалым и Диплом къыфагъэшьошагъ

Ащ къызериоремкіэ, ицыкыу-
гъом мультфильмехэм бэрэ
яплыштыгъ, ежыми ахэр
ытьеуунхэу фэягъ. Еджэним
дыхынгъоу искуствехэмкіэ кі-
лэцыкыу еджаплэ Мыеекуапэ
дэтим ильсиплэ куагъэ. Ак-
терскэ кружокым аперэу кино-
искуствэм нэуасе щифэшыши-
гъехэу Испул Тимур, Тхьали
Фатимэ, нэмикхэми лъешу
афэрэз.

Апшъэрэ еджаплэ зычехэм,
Ливада Светланэ Александр
ыпхъур зипэш купым хэфагъ,
актер сэнэхьатым гъашэм мэ-
хъанеу щыриэр ыкли чыплеу
шиубытырэ къигурызыгъеу-
тъэр а бзыльфыгъэр ары.

— Светлана Александровнам
сызэрергъяджагъэр насыпы-
гъэу зыфэшльгъукы. Ар кі-
лэгъеджэ анах дэгъоу Уры-
саем исхэм ащыц. Мастер
шылык. Ежым ГИТИС-р къы-
ухыгъ, Анатолий Васильевым
ригъяджагъэм ащыц, — elo
Айтэч.

Таганрог дэт театреу А. П.
Чеховым ыцлэ зыхырэм юф
шишлагъ, Иннокентий Смокту-
новскэм игъусеу роль зэфэш-
хъафхэр къышыгъех. Москва
драмэмкіэ итеатре щилэжъагъ.
Къэралыгъуабэм ащылагъ,
спектаклэхэр къащигъель-
тъуагъ.

Мастерир Краснодар къэ-

лъэгъугъ.

— Тхыльым уеджэн закъор
зэримыкыурэр, персонажхэм
агу ихыкырэр, дунаеу зыхэтим
мехъанеу ратырэр тэзыгъеша-
гъэр профессорэу С. А. Ливада
ары. «Актерир къышырэ ролым

мэ, кинематографиим юф щып-
шынэр зэрэкынир къигурыло-
гъагъ. Къидеджэхэрэ студентахэр
къихигъэлажъехээз, берэ зэгуп-
шигъэгэе аперэ короткометражнэ
фильм кілкыр ащыгъум ыгъэу-
цугъ. Зыщтырихыгъэр къалеу
Краснодар иурамхэр, студентахэм
яобщежитие, ролхэр къэзышы-
гъехэр къидеджэхэрэм ащыщых.
Аперэ юфшыгъэе цыклик пае
«сэ сизэрэфягъэм фэдэу дэгъоу
хуугъагъэп, ау сэ сизэр-
гупшигъэштигъэм фэдэу дэни-
гъэ» ылгъагъа Айтэч.

Фильмэм уасэ къыфэшыши
зыльэкыищт кілэеэгъаджэхэм
ащыц джыри римыгъэлэгъу-
гъэу, Францием шъхвафт ки-
ном и Дунэе фестиваль зэрэ-
шызэхашэрэ зешэм, иофшагъэ
ащ ыгъэхыгъ. Институтыр

ирежиссер» ренеу къытилоштыгъ
ащ, — ыгу къэкыжы актер
ныбжыкыиэм.

Еджэгъу ильсихэр Айтэч
шюкъинигъехэп. Сэнэхьатир
къызэрэзлекигъэхъащтим ишып-
къэу пылыгъ. Мээз заулэрэ
янэ-ятэхэм адэж къэмиклоуи
хуугъэ. Ау еджэним къышигъэ-
кагъэп.

Айтэч я 4-рэ курсым ихъагъэу
уактерынам нэмикхэу режиссер
сэнэхьатри къызлекимыгъахэ-

къуугъагъэу юф зишээрэр мазэм
ехъугъэу джэуалыр къыфэ-
клюгъигъ.

Фестивалым изэхэштакхом
номинацеу «Короткометражное
кино» зыфилоремкіэ аперэ чып-
лээр къызэрэфагъэшьошагъэр
къиралыагъ. Мэфэ заулэрэ къэ-
тиныу, Францием, Париж зы-
кышилтыхъанеу ыкли къалэм
нэуасе зыфишынэу рагъэблэ-
гъагъ, ау къонеу хуугъэп. Нэ-
ужум фестивалым къышыфагъэ-

Къимафэм зыфагъэхъазыры

**Бжыхъэм ызыныкъо тыкыгъах. Ащ
емылтытыгъэу, мафэхэр фабэх ыкыгъу-
шьэх. Къушхъэхэм нахь къащыучыгъигъ,
шыгъхэу чецирэ къыгъэштигъу ригъэжъэшт.**
**Ильсир ыкыгъи эфэл, цыфи, бзыу, псэ-
ушхъи къимафэм зыфагъэхъазыры.**

Бэмышлэу Кавказ биосфернэ заповедникым игъэ-
лорышлаплэ щызэхашгъэгъэ зэлукъем ащ иофшыгъэхэр
къимафэм агъэцкіэн фэе юфыгъохэм щатегу-
щылагъэх. Заповедникир къеухумэгъэнэм, зекло-
ним, чыопсым икъызэтегъэнэн, нэмикхэми ягугъу
ашыгъ.

Дунаир къэмичууызэ мэзхэм ыкли къушхъэхэм
аҳэт ыцыгъеухумэх ахээзыхъэгъэнхэ ыкли гъэ-
стыныхъэхэр ащаугъоинхэ фэе. Къимафэм гъогухэр
зэрэзэпацхътхэ шыхэм ялусхэр атъехъазырых. Тех-

никэр, нэмикхэми оборудованиеу агъэфедэхэрэ зэтыра-
гъэштакхом.

Бжыхъэр къесыгъэми, мыгъэ зеклохэр заповедникым
нахьыбэрэ къеклонхэ альгъыгъ, джыри дунаим изытет
зыгъэпсэфынам тегъэпсихъагъ.

лылыпшэштых. Бжыхъэ-къимафэм лъэхъанхэм пыхэм
зыкыизраэлтырэм, къушхъэгъухэр къызэрэохыхэрэм,
тъогу лъагъохэр хэмиклохъэнхэм ренеу анаэ атыра-
гъэштигъ.

(Тикорр.).

Іашхъэмфэ Айтэч культурэмкіэ Къэралыгъо институтэу Краснодар дэтир диплом
плъижъкіэ къуухи Мыеекуапэ къызэригъэзжъэу Адыгэ Республика и Лъэпкъ театрэ
юф щишлэнэу аштагъ, ежыри зыфеджагъэр актер сэнэхьатир ары. Театрэм
иофшыгъэхэр бэмышлэу Абхаз Республика щылагъэх, ахэм Айтэчи ахэтагъ. Аперэ
ролэу къиратыгъэр ащ къыщигъэльгъуагъ, персонажыр ахэтагъазыбзэкіэ къыгъэгүшылагъ.

реквиныр икъоу къызгурэло, —
elo артист ныбжыкыиэм.

Юфшыгъэу къирахыллаагъэхэм
уасэ афээшыгъыгъэр Фран-
цием ыкыи Европэм япрофес-
сиональнэ жюри хэтхэр ары.
Фестивалым хэлэжъагъэхэм
ыкыи зиофшыгъэ къихахыгъэхэм
Международнэ дипломхэр
аратыгъэх.

Айтэч фэдэу зэнэкъокъум
хэлэжъагъэхэм номинации
зэфэшхыхафхэмкіэ ащитеху-
гъэх Германием, Израиль,
Индии, Грецием, Иран ащыц
режиссерхэр.

Диплому Айтэч къыфагъэхъыгъыгъэм ыцлэ зэрэхтагъэр
Тэч Мафф, джары псевдонимэу
ежым къихихыгъэр.

— Седжэфэ синыбджэгъухэр
Тэч къызэрэсэджагъэхэр, слъ-
ке-
куацији згээлекыгъэ, іашхъэ-
мафэм «мафэр» къыхахыгъ. Ащ
«нэфын», «мафэ», «шы»
къекых, — elo ащ.

Игухэлышуухэр къидэхъун-
хэу, ыцлэ чыжъэу үнэу, иофшыгъэхэмкіэ цыфыбэ ыгъэгү-
шонэу Айтэч тыфэлъало. Гъогу
маф!

**ХЬАЛИМЭКЬО
Гуаш.**

Заповедниким ипашу С. Г. Шевелевым
къызериуагъэмкіэ, джынэс зыгъэпсэфаклохэр
къызшыууцщыгъэхэм
чыпшэштых. Ащ даклоу
зеклохэм апае къимафэм
маршрутхэр ыкыи ахэр
зыфэдэштхэр къызэрэхахыштхэм дэлажьх.

Шэхэу шэклоныр
ралъэжъэшт. Ар зэрэхорэм
инспекторхэр яшыпкъэу

(Тикорр.).

Улапэ имэфэк!

Чыркылган жыл и 6-м къуаджэу Улапэ ыныбжь ильэси 157-рэ хуугъэ. Юбилей ильэсэү щымытми, къоджэ коим иадминистрации игъо ыльэгъуг мэфэкыр хэгъэунэфыкыгъэнэр. Цыфмэ агу къаіетын, гъехъагъэу, зэхъокыныгъэу щыіэмэ нэуасэ афашыных, дахэкэ зэрэльэгъуных зыфэпшоцт гухэлтыр мэфэкыр рапхыгъагь.

Къоджэ мэфэкыр къира-гъэблэгъагъэх район адми-нистрицием ипащэу Осмэн Аль-берт, Красногвардейскэ районым инароднэ депутатхэм я Совет итхаматэу Анна Выставкинаар, чылэм ицыф гъешуагъэу Дзыбэ Ким, нэмыкхэри.

Къуаджэр тыйдэки агъэдэхагь. Мэфэкыр күшхъэфэчээ зэнэ-къоумкэ рагъэжъагь. Аш фэдэ зэнэкъоу алерэу Улапэ щы-къуагь, ар тыгу къээтигъэгъэр гъогукэ дахэ тиэ зэрэхуагъэр ары. Цыфхэр лъашу афэрэзэх гъогум ишын хэлжъагъэхэм. Нэгырэ 30 фэдизэу жиы ки мы юфтхъабзэм хэлжъагъэхэм гущыр фабэхэмкэ закынфигъэзагь къоджэ ефэндэу Гостэхъо Аслын, гъогу мафэ чылэм фэхъунэу, ныбжыкэмэ псауны-

къеджэ. Мэрщэн Су-санэрэ Хүнэ Сайдэрэ зэхахъэр зэрашагь. Къоджэ мэфэкыр шу-фэс гущыр къышиуагь дзыбэ Кимэ.

Мэфэкыр къагъэкэ-рэктагь тихъакэхэу — типшашхэхэу Мам-хыгъэ Marinэ, Цышэ Зарэ, Хяткэо Раситэ; Сиху Тэмирован «Адыгэ пшын» зыфи-орэр къытфыуагь, лъэ-шэу тыгу къыдишэягь.

Улэпэ къоджэ кой администрациием ипащэу Губбжъеко Тимур ико-дэгъумэ къафэгу-шуагь. Цыфыгъэ-ады-гагъэр зэрахъэу, псау-ныгъэ пытэ ялэу щыіэн-

дир къыыуагь. Уракъ Заринэ зипэш юнэшкэ купэу «Бэ-стлынэм» цыфхэр ыгъэгушуагъэх. Къутырэу Садовэм щыпсэ-урэ ермэл клаалу Малхасян Даниель мы мэфэкыр хэлэ-жъагь, ар Краснодар иску-стзахэмкэ колледжым ильэситу хуугъэу щеджэ. Мэфэ зытшукэ Даниель Чечэным клошт, эм-блемэу хэлъыштыр гербэу Красногвардейскэ районымкэ тамыгъэу тиээр ары, Адыгэир къыгъэлъэгъоцт. Даниельэ Ашхунэ Сайдэрэ къашомкэ аэрэ чыпээр къыдахыгь.

Мэфэкыр изэхэшэнкэ

Пчэдэжжым щегъэжъагъэу пчыхъэ клаасэ охууфкэ мэфэ-кыр зиэтэгь, жиы, ки чэфы-гъэх. Анахъэу а пстэуми акыыу-жъ

мыльку Іэпилэгъу къытээтигъэхэр Тыкъ Заурре Дэхъумэ Ас-каррэ. Къуаджэм къыдеэхэрэм сидигъу ашыщ Күмпил Тэм-бот.

Мэфэк зэхахъэр къыгъэдэхагь зэкъош республикишэе язаслуженнэ артистэу Лъачэ Альберт.

хуугъэр Къэралыгьо академи-ческэ ансамблэу «Испъамыр» Улапэ къызэрэтфекуагъэр ары. Дунаим щыцэрио «Испъамы-ем» ипащэу Нэхэе Аслын ыкы коллективым хэтхэм «Тхьашу-гъэпсэу» ятэло.

**ПШЫКЪЭНЭ
Май.**

гъэ-узынчээнгъэ пытэ ялэнэу, егъэжъэпшу гъогур афэхъунэу афэлъуагь.

Мэфэкыр рагъэжъагь, сценэр дахэу зэхъуагь, адыгэ мэкъамэр къэу, адыгэ шуашэр щыгъэу Нэгъйо Рустам сценэм къы-техэ, Улапэ фэгъэхыгъэ усэм

хэу, ини цыкылу шхъэклифэ зэфырлэнэу къафэлэуагь. Тиэм уасэ фашэу, хагъахью лыыкотэнхэу къафыуагь.

Сценэм къыдащэягъэх къоджэ еджаплэм иеджэкто дэгъухэу Шэрдж Салым, Тхайцыф Заур, Хаджымэ Иляс, ахэм Тимур

афэгушуагь. Анахь урам къа-бээз хагъэунэфыкыгъэр усаклоу Күмпил Къадырбэц ыцэ зы-хыгъэр ары. Анахь унэгьо псе-упэ дахэу агъэунэфыгъэр Нэ-фышь Ахмэдрэ Нуретрэ яуна-гъу, ар Шэуджэнэм ыцэ зыхы-ре урамын тет унэу N 58-р ары. Мыхэм шухъафтынхэр языты-гъэр Улапэ щыщ Аджыгырые Аскэрбий Мурат ыкъор ары.

Спортымкэ гъэхъагъэхэр зиэхэм Губбжъеко Тимур шухъафтынхэр аритыгь. Мэфэк юфтхъабзэр оклофе Улапэ куль-турэм и Унэу дэтым илофышэмэ къагъэхъазырыгъэ концертры къашохэм, ордхэм лъагъекто-тагь.

Улапэ лъэпкэ зэфэшхъафхэм яллыкхэр дэсих, щэпсэух. Мэзиту хуугъэу урсы унагуо Улапэ къыдэхъажыгъэм ишшэ-шъэжъьеу я 7-рэ классым щеджэрэ София Крамскаям «Дахэ сидунай» зыфиорэ орэ-

мыльку Іэпилэгъу къытээтигъэхэр Тыкъ Заурре Дэхъумэ Ас-каррэ. Къуаджэм къыдеэхэрэм сидигъу ашыщ Күмпил Тэм-бот.

Мэфэк зэхахъэр къыгъэдэхагь зэкъош республикишэе язаслуженнэ артистэу Лъачэ Альберт.

итарихъ клекиу къышиотыкыгъэх. Я II-рэ Iахыр — «Шыр халэлэу цыфхэм афэлажь» зыфиорэр ары.

Я III-р — шым укызэрэдекокышт шыкыэр, ифэто-фашэхэр ыкы шы лъэпкэ пэпчэ инэшанэ кигъэтхъэу зэхэт.

Я IV-рэ Iахыр шы спортым фэгъэхыгь. Хэти тэшэ шы лъэпкэ дэгъу зэфэшхъафхэр агъасэхэу, зэнэкъох-хэм зэрэхагъэлажъэрэр, анахъэу ашкэ къахэшхэрэр мэфэк шыгъачъэхэм теклонигъэр къащидэзыххэрэр арых.

Мы тхыль къэгъэлэгъоныр шыхэр анахъэу зикласэхэмкэ гъэшэгъонышт, сида пюмэ псэушхъэу зыфэдэр къэ-иотэгъуаем бэ шьэфэу пылтыр.

Урсы классикхэм афэдэ къабзэу, адыгэ тхэклюшоу Клэрэшэ Темботи ипроизведенхэм зэфэдэкэ шым и образ ин егүүгоу къащиргээльэгъу-кыгь, иновеллэхэм, иповестэу «Шапсыгьэ шыашаш» зыфиорэрэм шы пэс-ушхъэ үшэу, адыгэхэмкэ псэушхъэ зэрэштыр, аш ытхаклюмэ зэречан дэдэр, мэхэр дэгъо зэхишэу, охтэ зэхъокыныгъэхэр чыопсымкэ къышэхэу зэрэштымкэ эбгэшэн псэушхъэ мы чыгум зэрэтеметыр къаушыхьаты. Къэгъэлэгъоныр чьэ-пьюгъум и 25-м нэс зэхъогъэшт.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Къэгъэлэгъон

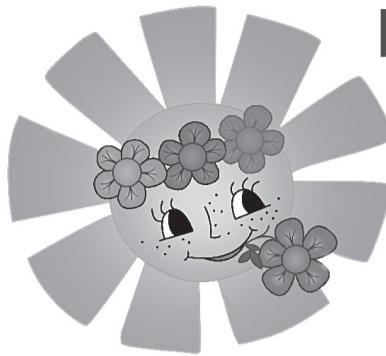
Псэушхъэ лъапэ

Ар-м и Лъэпкэ тхыльеджапэ унэгьо псэушхъэхэм афэгъэхыгъэ экспозиции инэу «Наши соседи по планете» зыфиорэр къыщызэуахыгь. Ар псэушхъэ гъэшэгъон

дэдэхэу шыхэм афэгъэхыгь.

Цыфырмэ шыхэмрэ пытэу зэрээ-пхыгъэхэм хэти щыгъуа. Иж-ижкыж-кэ къыщежжэу шыхэм щылэкэ-псэукэм чыпэ гъэнэфагъэ щаубыты. Дээ къулы-къум, спортым, мэкъумэш хызыметэм ыкы унэгьо клоцым ахэр ашагъэфедэх. Шыхэр лъэпкэ зэфэшхъафхэу зэрэ-зэтырафхэрэр, ахэр зэрэзэфэдэхэр ыкы зэрэзэтекхэрэр, узэрэдэзеклюштыр цыфхэм зэлтэгъэшэгъэнхэм, шы лъэпкэ зэфэшхъафхэм янэшанэхэр къыриотыкхэу къэгъэлэгъоныр гъэпсыгъэ. Мыш тхыльэу, альбоумэ, энциклопедиу, научнэ статья щыгъэфадэхэм шыхэм укызэрэдеклюштыр шылэкэ-хабзэхэр къащылотагъэх, шыхъунэгъэшэгъонхэу, аш фэгъэзагъэхэмкэ экспозицииер шынтыгъэ къэклюпэ дэгъу.

Псэушхъэ лъаплэу шыхэм афэгъэхыгъэ къэгъэлэгъоныр 4-у зэтэутигь: «Лъэшэгъу чыжъэхэм къащежжэу» зыфиорэр шым щынтыгъээм чыпэу Ѣырилэр, цыфым ар ныбджэгъу зэрэ-фэхъугъэр, Урсыем шыхъунымкэ

ТЫГЬЭНЭБЗҮЙ

ИЛЬЭСҮМ ИУАХҮТЭХЭР

(Этюд)

Ильэсүм мээз 12 хэхэз. Ахэр купиллэу гошигъэх: кымаф, гъатхэ, гъемаф, бжыхъэ.

Ильэсүкээр **кымафэм** кыншежье, зэкьюш мэзищэу зэхэт: тыгьэгэзэр, щылэр, мэзаер. Чыгур къеучыыы, тыгьэм зөгъэбильы. Жыир бгъэжь тамэу кызылкэ, пси, нэмыхи нэрэ-лэрэм къегъэшти; етланы тэлкү кызылхигъахокэ, ошхыпс чыылэр кырикүтэхэу регъажэ, зэпти, зэпти имылэу чэц-зымафэ кызынхырэ уж ошхыо, нью лулхьэр кыритупщэхэзэ, чыр шьошэ фыжкэ къефапэ. Клэлэцыкхам дунаир джащыгүм афикужжэрэп — гүшлоклах.

Кымафэм Ильэсүкээр кытфещэ, тэгээдахээ ини цыкыли тызэгүсэу тыгушло, гугьэ латхээр тедгуашуу мэфэкэл чыг шхуантэр — мэфэким эанахь шлагхэр. Тшлонгто посттур Ильэсүкээр кытфышэнт тыцыгүтэу къетччырэм гүуни-нээи илэп, Ильэсүкээр хяярыр лээхуат.

Дунаир дэклэжжы, псе зыптийр къе-нэхъэжы къатхэм, кымафэм епэлкаозэ,

ежь итетигьо мы уахтэм егъэлсы: тыгьэр къепсы, псыхэр мэжух, чыгур къэльэгъожы, осыр текъижыгъэу уцхам зыкъапхуат; бзыухэр къэбыгъожых; цыфхэр чан заклэхэу тоххэм ауж итых. Чыгхэр мэкъэгъагъэх, бзыухэр мэчачех, къэгъагъэхэр кызызгъуехих, дунаим зэфэдэклэ зехъожы. Мэзищэу ар зэхэт — гъэтхапэ, мэлыльфэгъу, жъоныгъуак.

Гъемафэр ныбжыкэлэх эхыгъягъэхэм афэд: фабэр зимышлэхъэу къэлко, тыгьэр плтыр-жъэр, жыир гуушэе стырыбз, чыгурги игъукыгъэ пхъаш, ау хьои тхъагъор! Псыххохэм, хыхэм япсыхэр фабэх. Тыгьэр, адигэ хакуужъэу пхъэ машор зэрылым фэдэу мэжъэржэх, фабэр фэбэшхощ, гум тефэрэ щылэп, пшыхыщтыр зэкэ хэтэрыки, пхъэшхээмыххыи, нэмыхи хьоими. Ау гъемафэр охтэ неутх: чынър икласэп, ичэххэр клакох, имафхэр нэфын лъэкъофых, гузэхшэлэ орхэр ащэуджых. Гъэмэфэ мазэх мэкъуогъур, бэдээгъур, шышхэ-лур.

Бжыхъэ — дышъэ-пкэшэе закл, сурэтшыгъэ шыыпк. Имазэхэм ацлэхэри тэшэх: йоныгъу, чыэптигъу, шэклогъу. Бжыхъэ агуэр мазэр зигъэптигъу къихъагъэу макло: тыгьэр, нахынпэрэ нысаклэу, укыташшоээ пчэдэжъэрэ къыкъоклы, чылэп, гур зыгъэмэкээрэ фэбэшхори клюсагъэ, ау ошу. Мафэр, пшъэшэе ягъэшэн түгээ-шыгъгъэу нэгүихыгъ, чэф-хъатырыш. Къуаджи, уни, губгүи цыфылэхэр ашыуцухэрэп: пшэшт тофу щылэр бэдэд — лэжыгъэр таахыжы, чыгур ажъо, къымэфэ пхъынхэм фагъэххэзхыры, хамбарышхохэм коцыр, семчыкыр, хъэр, нэмыхи къэр аратакъох, пындхыри фэсакххэу таахыжы. Адигэ щагухэм хэтэуухыгъы машом иулью ашыутысээ, огум феузэнкы; цыфтугъэрэ гъэпсэг гори имылэу ренэу гъогу тет нахыншум щыгъгъэу. Загъорэ бжыхъэм зигъэптигъу шыблэ гъуагъор, пчыкэ хъопскыр къешы, ошхышхор зимышлэхъэу зэпти, зэпти имылэу къашыкъышхокэ кырикүтэхы, къынбэ-

сынкэ голон — чыылэ мылдыкъ, аш жыхыхэрээ шэнччээр кызылхэлъадкэ, бзыужхые къэххуяккэу, ини цыкыли заргээччы. Бжыхъэр аштэуми охтэ лъэрхъба — гъэбэжжы заклэу, дышъэ пклашьэу, рэхьат гупсэфэу. Ти Адыгей ичыопс охтэ дэй зи илэп, мафэ пэпч иисурэт бгъэччынным укльхыопсы, щылакээри шыкур! Мафэ къэс нахь гупсэфэ туин мэхъу, тофыр ариба зэклэ зээзгъэклоу зээзгъэзэфэрэр?! Псаунтгъэ пытэклэ таатфельзэхъызэ, зэклэ Тхъэм къытфышлэрэ пстэум тэгъэрэзэ.

Адыгэ шэн-хабзэхэм ашынхэр

КЪУЕКЬО Налбай Лъэтегъэуущу

Тый, тый, лъабытый
Лъаб цыкылур пытэу щыт.
Ылъэ пытэшь, ельэхоны,
Яни яти боу гушоных.
Тый, тый, лъабытый,
Гъогу нэфым утехъан,
Насып мафэ кынфихъан...
Пшэрэм урыазэу,
Цыфмэ урягъуазэу
Укъэхъу.
Пюэр ахэзагъэу,
Шум угу фэгъэзагъэу
Ущэ!
Гъогу чыжъэр благъэу,
Пльакъо миуцуагъэу
Озеклы.
Уянэ кынфэрэзэу,
Уяти бгъэрэзагъэу
Опсэу!
Тихэгэгу урилкъэоу,
Уфэлажъэу, уфэлсэоу
Тэлэгъу!
Тигъунакъэ уфэсакъэу,
Мамырныгъэр уиджэмакъэу
Ущэ!
Гушабэу, бэрэумадфэу,
Цыф зафэ орэхъу!
Ежыри унэгъонэу,
Адыгэри дэбэгъонэу —
Адыгэ хабзэр зэрихъэу,
Илокэ-шыккэ агу рихъэу щэрэ!

ПШЬЭШЬЭЖЬЫЕМРЭ ЧЭТЖЬЫЕМРЭ

Ильэси 5 зыныбжь Самирэ шхъац кыхъэ цыкылур гуклэгъушэ дэд: нанэр тэлкү сымаджэми, шыпху цыкылур күшхэхэлхыр мэгхими, янэ тофышэ къикыгъэу юлэхэр ушьагъами, хэти зэрэлэлэхээ иштуагъэ ренэу аргъэкли.

Нанэм лэ щефэ, ыгу хигъахьоу рело:
— Ухуужьыщ, нандыш, ухуужьыщ...

Шыпху цыкылур түгүшлээ орэдээр къыфено:

— Мы цыкылужьыер, мы таахыжьыер, сишигху цыкыл...

Хэта къеуагъэр, хэта зыгъэгъигъэр, боу есфижъэн! — сабийри къедэлэзэ зэпэу, къыщгэушуулы.

Имамэ дахэ пэлчочьышь джащ фэдэу, лапл рецэхкы, иальмэх кынэпехы «Сэ синишиху!» илээ.

«Хуупхъэжьыер» ицлэдэз.

***

Мо пшьэшьэжьыер чылэм ашагъ, ыльэгъуяа шлагъ: пшэрэххапэ изы къогу чэтжыье бышэ утгууцээ цыкылур горэ къос; зэ кыкылэштагъ, етланэ гу льтитагь мо чэтжыье зэрэххыбэй дэдэм. Енложын имышыкылгагъэу, пшьэшьэжьыер чэтжыием фэсакъэу, фэгумэкээу азы тхъамафэр куагъэ. Хэти гу лъимытхэу, фэсакъэу юлэхээ, таупхуухъээ зэгъэшхагъ, чэтжыье бышэ цыкылужьэр

къэмешлэхьынэу джы зэпхъурэбээз чан цыкылур, «шъэбэжжий» цээ фишыгъэти, Самирэ зэрэдэжэу ыкокл ар къитысхэштгэв.

Джыри тхъамафэр зытешэл, чэтжыьер псау-тау дахэу зыкыштэхж, зыщыц чэтхэм ахэлэдэжжыгъ, ауми, Самирэ цыкылур къуаджэм къызэрэлклоу, пшьэшьэжьые гуклэгъушэ дэдэр къешшэхьы ыкокл итэсилэ егупсэфилэу. Гуклэгъур ізээгъушху!

НЭХЭЕ Руслан

НЭНЭЖЬ

Нэнэж кынсэджэжы:
Щыпсыр мэучыыжы,
Къэлэжжыри шхэба,
Сызэмэгъэжжьба?

— Шынэмэ псы ясэты,
Таущэу сыкъэкён.
Фабэм зэгоутых,
Жъаум сцэштых, нан.

Ахэр ымыгъашхэу
Ежь тэтэжжи шхэрэп,
Сэри кынсэсагъэхэу
Шынэмэ сахэлжэрэп.

Нэнэж кынсэджэжы:
Къэлэжжыри сэло,
Еужыр!
Шуцли кынсэдэжжьы,
Сауж ит сицыр.

КЪЭТЭЖЬУГЬАШI ХЫРЫХХҮЭХЭР!

Атэкъаклэм фэдэу къэгъэшыгъ, къазшырыцэм фэдэу цэхэр ыт. (Гъупч)

***

Губгъом щэхъэззэуазэ, мэзым щыххэгъэгъуай.

(Щэмэдж)

***

Чыг шхъапэм къырабзы, орзэ набзэр ешыпы.

(Куахъо)

***

Сэктэ-сэктэ, сиуж мэклюдь.

(Къуашъо)

***

Цэ уз зымышлэу цабэ зыйт.

(Пхъэх)

АДЫГЭ ХАБЗЭМ КЬЕМЫКЛУРЭР:

Нахыжым упэуцужьыныр, упэгүшүэжжыныр.

***

Нахыжым емыккы епхыныр.

***

Сымаджэр нэкъокьогу пшыныр.

***

Зимылэм удэхъашхыныр.

***

Имыхъак цыфым тепльхъаныр.

***

Уиунэ къихъагъэр ылсэ хэбгээжжыныр.

***

Ны-тыхэм уямыдэуныр.

Нэкъубгъор зыгъэххазырыгъэр

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Банл бол Суперлигэр
Къэбзэнүгъэм и Маф

Шыхъафыр Йошшэкшыу

Хэгъэгум и ДОСААФ икъутамэу Адыгэ Республикаем щылэр «Урысые уцышьор» зыфиорэ йошшэкшыу чанэу хэлэжьагь. Гъогухэр, псэуплэхэр агъэкъэбзэнхэм ныбжыкшэхэм ялахь хашыхьагь.

— Тиошшаплэ дэжь уцыжхэр, акэцэ чыгхэр, нэмыххэри къыщыхыкхээ, цыфхэр лэсэу зэрыклохэрэ гъогухэр щынагь хуугягъэх, — къеуатэ республикэ ДОСААФ-м иотдел ишащай Ирина Манченкэм. — Шъон пытхэм апышагъэхэм чылпэр klyaplэ ашыгъагь. Ныбжыкхээм япатриотическэ клубэу «Вертикаль» Іэпилэгъу къытфехуугь, шыхъафу зэхэтшагъэм чанэу хэлэжьагь.

«Вертикаль» ишащай Юрий Шестаковым, ныбжыкхэху Артем Овчаренкэм, Енэмыххэй Ислыам, Валерия Жарковам, Полина Колесниченкэм, Артем Штуркон, Тимур Агафоновым, нэмыххээм юшшаплэ ылъалс агъэкъэбзагь, къэлэ паркым еклурэ лъагъохэр агъэкъэрэклагъэх.

Зыныбжь хэкютэгъэ бзыльфыгъэхэр «Вертикаль» иныбжыкхэхэм къытфехуугь, лъэшэу зэрафэрэзэхэр къарауагь, «Вертикаль» мыгъэ Урысыем изэнэкъою Къырым щыктуагъэм хэлэжьагь, апэрэ чылпэр къыдихыгь. Ныбжыкхээм пүнүгъэ дэгъу ятыгъэнэр «Вертикаль» ишащхэм пшъэрэиль шыхааэз зыфальтэжьы.

Банл бол Суперлигэр
Шыхъафит бэнаклэр

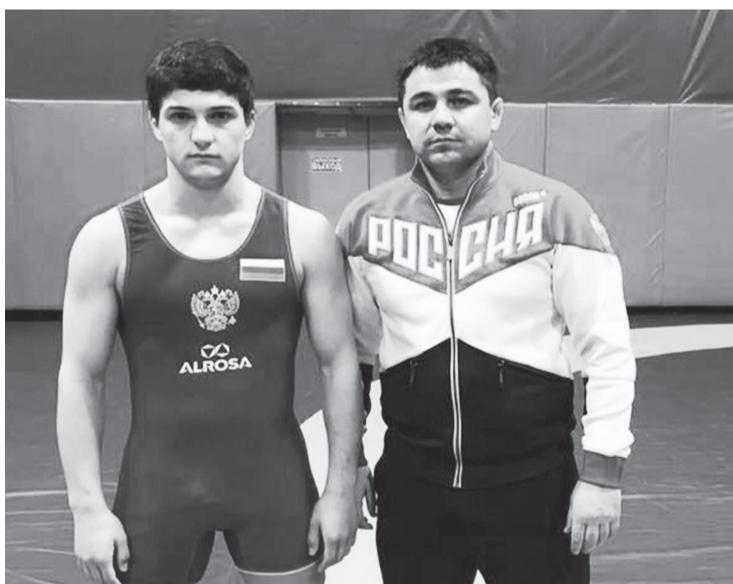
Олимпиадэм дышъэр къызихыгь

Телефонкэ къатыгь. Ныбжыкхээм я Олимпиадэ джэгунхэу Аргентинэм икъалэу Буэнос-Айрес щыклохэрэм шыхъафит бэнаклэмкэ ахэлэжьэрэ Тембот Ахъмэдхъан дышъэ медалыр къидихыгь.

— Урысыем, Европэм яныбжыкхээм язэнэкъохуухэм Тембот Ахъмэдхъан дышъэ медальхэр къащихыгъэх, тиспорт еджаплэ зыщегъасэ, — къытиуагь Адыгэ Республикаем спорт еджаплэ N 2-м ишащай, Урысыем, Адыгейим язаслуженнэ тренерэу Хъот Юныс. — Илэпилэсэнэгъэ хигъэхъонэу, нахыбэрэ тигъегушонэу тиофэльяло.

Килограмм 80-м нэс къэзыщечыхэрэм А. Темботыр ябэнэгь. Зэлукхэгүүшил тиклоныгъэр къащидихыгь. Ашт итренерхэр ятэу Тембот Анатолий ыкчи илахылыгь Тембот Анзор.

Нарт шъаом тигъэзетдэхэм ацлэхэр тыфэгушо, республикэм иштыху спортышхом нахь лъагэу щилэтынэу фэтэо.

Сурэтым итхэр: Тембот Ахъмэдхъан, Тембот Анзор.

Банл бол Суперлигэр
Самбо

Илэпилэсэнэгъэкэ тегъегушло

Дунаим иныбжыкхээм самбэмкэ язэнэкъохуу чыркылт 12 — 16-м Грузиим икъалэу Тбилиси щыктуагь. 1998 — 2002-рэ ильэсхэм къэхъуугъэхэр бэнаплэм щызэлуклахьэх.

Адыгэ Республикаем ихэшыпкыгъэ командэхэм ялэпилэсэнэгъэ зыщыхагъэхъорэ спорт еджаплэм зыщызыгъэсэрэ Вардкез Акопян Урысыем ихэшыпкыгъэ командэ хэтэу килограмми 100-м нахыбэ къэзыщечыхэрэм янэкъохуугь. Батырим ибэнэгъуухэм тиклоныгъэр къащидихи, дышъэ медалыр къыфагъэшьошагь.

Вардкез Акопян итренерыр

Хъакурынэ Дамир. Аш къызэриягъэу, клалэхэри, пшъашшэхэри зэнэкъохуухэм ахэлэжьагъэх. Бэнэкло 250-м нахыбэ алтырэгъум щызэлуклахь. В. Акопян ыкчи Д. Хъакурынэр зэхэцэн юшшамкээлэгъэгъу къафхэхуугъэхэм афэрэзэх, гъэзетымки «тхъашуугъэлэсэ» араложьы.

Сурэтым итхэр: Вардкез Акопян тиклоныгъэр къызээрэдихырээр судьям къыхегъэшы.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбай.

**Зэхэзыщагъэр
ыкчи къыдэзыгъэхъэхъэхъэр:**
Адыгэ Республикаем лъэпкэ йошшамкээлэгъэгъу къэралхэм ачыпсурэ тильэпкээхъум адьырээ зэхъынгъэхъэм ыкчи къэбар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшъыгъэр:
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхыэр А4-КЭ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчъагъэхъэ 5-м
емыхъуэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтээ, шрифтыр
12-м нахь цыкынэу
щытэп. Мы шалхъэх
хэм адимыштэрэ
тхъагъэхэр редакцием
зэхъегъэхъэхъэр.
E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын юшшамкээ, тел-
радиокъэтын-
хэмкээ ыкчи зэллыгъ-
Іэсэйкэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чылпэ гъэйоры-
шлапл, зэраушыхъатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкэмкэхъэхъэр
4075
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2591

Хэутынум узчы-
кээтхэнэу щыт уахтэр
Сыхатыр
18.00
Зыщыхаутырэр
уахтэр
Сыхатыр
18.00

Редактор
шыхъаэр
Дэрэ Т. И.

Редактор шыхъаэр
игуадзэр
Мэцлэхъо
С. А.

Пшъэдэхъэхъэр
зыхьырэ секретарыр
Жакиэмкэо
А. З.